

Development of Political Socialization Scale for Educators¹

Dr. Özgür TÜRK

Iyaş Selçuklu Secondary School- Türkiye
ORCID: 0000-0003-0511-718X
mozgurturk35@gmail.com

Prof. Dr. Sadık KARTAL

Burdur Mehmet Akif Ersoy University-Türkiye
ORCID: 0000-0001-6049-5656
skartal@mehmetakif.edu.tr

Abstract

Political socialization is a process in which individuals learn the political values, norms, attitudes and behaviors dominant in the society and adapt to these values. It is an important process for individuals who are newcomers to political systems to adapt to the existing political structure. Educational institutions play a critical role in this adaptation process. Educational institutions consist of teachers, administrators and other personnel. In this study, a political socialization scale was developed by measuring the political socialization level of a total of 349 educators consisting of 298 teachers and 51 school administrators working in Isparta province in the 2023-2024 academic year. For that, first of all, the literature on the concept of political socialization was reviewed and existing scales were examined. It was determined that there was a scale for young people in Turkey, but that it was not suitable for educators. Accordingly, a 32-item question pool was created by obtaining expert opinions, and the number of items was reduced to 28 as a result of the preliminary application. In the data analysis process, Exploratory Factor Analysis (EFA) was applied to determine the factor structure of the scale. In the first analysis, some items were removed because they were not suitable, and the scale reached a three-factor structure. The factors were named as "View of Political Order," "Political Interest," and "View of Education." The validity of the model was tested with Confirmatory Factor Analysis (CFA), and the construct validity of the scale was supported. Cronbach's Alpha coefficient was calculated to determine the reliability of the scale, and it was seen that the scale was reliable ($\alpha = 0.79$). As a result, it was determined that the developed scale was a valid and reliable tool in measuring the political socialization levels of educators. It is expected that this scale will contribute to further research examining the political socialization processes of educators.

Keywords: Educators, Political socialization, Scale development, Political socialization scale,

**E-International
Journal of Educational
Research**

Vol: 16, No: 1, pp. 31-49

Research Article

Received: 27.03.2025

Accepted: 27.05.2025

This paper was checked for
plagiarism using

during the preview process and
before publication.

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0

International License

Suggested Citation

Türk, Ö. & Kartal, S. (2025). Development of a political socialization scale for educators, *E-International Journal of Educational Research*, 16 (1), 31-49. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1667075>

¹This article is derived from Özgür TÜRK's doctoral dissertation entitled "Examining Political Socialization and Organizational Dissent of Educators" conducted at the Institute of Educational Sciences at Burdur Mehmet Akif Ersoy University under the supervision of Prof. Dr. Sadık KARTAL.

Extended Abstract

Problem: Individuals are creatures that tend to interact with other individuals rather than live alone. As a result of this situation, individuals preferred to live together throughout history and have developed various social structures (Perera, 2021). An individual is involved in a socialization process that continues throughout their lives and shapes their behaviors (Şirin, 2008; Türkkahraman, 2000). Socialization is considered as a process in which an individual internalizes the values, norms and behavioral patterns of society through family, school, social groups and mass media, starting with birth and continuing throughout their lives (Baltacı & Uysal, 2012). The socialization process is closely related to education, as it includes learning and teaching activities. The socialization process is closely related to education, as it includes learning and teaching activities (Okumuş, 2014). Political socialization is defined as a process in which individuals learn the political values, norms, attitudes and behavioral patterns that are dominant in society and adapt to these values (Warleight, 2001). This process is considered a sub-dimension of the socialization process and helps individuals develop their political orientation and behavior patterns (Akin, 2022). Political socialization is a process that has interactive, dynamic, conflicting and ideological characteristics similar to socialization (Kaplan, 2019).

There are a few factors that are effective in the political socialization process. Baltacı and Uysal (2012) list these factors as family, school, social groups and mass media. Although political socialization continues throughout the individual's life, it is a more effective process especially in childhood and adolescence (Greenberg, 2009). The political socialization process plays an important role in shaping individuals' political views and attitudes. At the beginning of this process, individuals' political tendencies are mostly formed under the influence of their families and especially their parents. The rules set by the state and the educational function of the school reinforces and direct this process (Banks & Roker, 1996; Nickerson, 2023). Today, it is an important process for individuals who have newly joined the political system to adapt to the current political structure. Educational institutions are frequently used for this adaptation process because political powers see schools as a tool to impose their own ideologies on society (Alkan & Ergil, 1980; Candan & Işık, 2019; Köseoğlu, 2020). In this context, the finding that in the 2023 general elections, political parties included approaches based on the question of "who should we teach?" rather than education policies that seek an answer to the question of "why should we teach?" (Toprakçı & Çıldır, 2023) can be interpreted as political parties seeing education as a strategic tool in shaping their ideological orientations and rebuilding the social structure in line with their own political perspectives. Because the election manifestos of political parties provide information about the path they want to draw in the field of education, as in other issues, when they come to power (Toprakçı & Güngör, 2014).

Since individuals learn the political values of the society they live in through schools, school materials, and teachers (Baltacı & Uysal, 2012), it can be said that educators have a critical role in the political socialization process. Educators are not only individuals who convey information, but also role models who provide their students with social values and democratic awareness (Lashley & Barron, 2006). The political values, attitudes, and knowledge of educators can affect students' thoughts and behaviors regarding basic concepts such as social responsibility, equality, and participation (İnal, 2004). The political socialization of educators not only contributes to the construction of a society consisting of conscious and participatory individuals but also supports the functioning of the education system in accordance with social values. In this context, examining the political socialization processes of educators is a fundamental element that both increases the quality of education and strengthens the democratic development of society.

National and international studies reveal that political socialization is mostly addressed in the context of young people and its relationship with concepts such as family, school, circle of friends, media, social media and political participation is generally examined with qualitative methods. However, because of these studies, it was determined that there was no research conducted specifically on the political socialization of educators. However, it was observed that a valid and reliable measurement tool for measuring the political socialization levels of educators does not exist both in Turkey and internationally. Based on this deficiency, the "Political Socialization Scale for Educators" was developed within the scope of this research. The fact that this scale can be used in educational research with different variables and sample groups reveals the potential of the study to make a valuable contribution

to literature.

Method: The aim of the study was to develop a scale that could be used to determine the levels of political socialization addressed in the context of educators' adaptation to the current political order. In this context, the study was designed according to the descriptive analysis pattern. In the study, the scale development steps were followed; the relevant literature was scanned, an item pool was created in line with the concept of political socialization, pilot applications were made by obtaining expert opinions, and validity-reliability were tested. All ethical principles were taken into consideration in the study. In the factor analysis conducted with educators working in Isparta province in the 2023-2024 academic year, a total of 349 educators, consisting of 298 teachers and 51 school administrators, were reached.

The scale development process began by investigating whether a similar scale existed. As a result of the examination, it was determined that while there was no scale related to political socialization abroad, the "Political Socialization Scale for Youth" developed by [Özkılıççı and Mamatoğlu \(2021\)](#) existed in Türkiye. When this scale was examined, it was understood that the scale items were aimed at young people and that it was not appropriate to apply them to adults and teachers in terms of some items. Considering this situation, a question pool consisting of 32 items was created in order to measure the concept of political socialization, which is addressed in the context of adaptation to the current political order. These items were then evaluated by an expert in the field of Turkish, an expert in the field of Psychology, and four experts in the field of Educational Administration. After receiving expert opinions, a preliminary application was carried out with 15 teachers and 10 school administrators. Based on expert opinions and preliminary application results, some items were removed from the scale and finally a draft question pool consisting of 28 items was created. The scale was designed in a 5-point Likert format.

In preparing the obtained data for analysis, missing or incorrect data were examined in detail and extreme values were detected and removed from the data set. In order to check whether the data were in accordance with the normal distribution, skewness and kurtosis values and histogram graphics were analyzed. In addition, the Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) sample adequacy test and Bartlett sphericity test were applied to determine the suitability of the data set for exploratory factor analysis (EFA). In this study, the KMO value was found to be 0.775 and it was concluded that the sample was suitable for EFA.

33

The Bartlett sphericity test evaluates the suitability of the relationships between the items for analysis. The significant result of the test ($X^2=2942.74$; $p=0.00$) showed that the relationships between the items supported factor analysis. It was observed that the skewness and kurtosis values were mostly between +1.5 and -1.5 and the histogram took the shape of a symmetric bell curve. These findings revealed that the data were suitable for normal distribution and met the necessary conditions for factor analysis.

The model of the scale created with EFA was tested with confirmatory factor analysis (CFA). Multiple fit indices (X^2 , X^2/sd , RMSEA, CFI, GFI, AGFI) were used to evaluate the fit of the model within the scope of CFA. This analysis provided results supporting the structural validity of the scale. In addition, the Cronbach-Alpha coefficient showing the internal consistency of the scale's items was calculated.

Table 1. Factor Analysis Results

	First Factor Load	Second Factor Load	Third Factor Load
Item 27	0,781		
Item 20	0,805		0,303
Item 21	0,770		
Item 12	0,721		
Item 18	0,694		
Item 28	0,697		
Item 13	0,700		
Item 10	-0,564		0,414
Item 14	-0,429	0,387	
Item 19	-0,457		0,323
Item 4		0,806	-0,453
Item 3		0,767	-0,399
Item 5		0,763	
Item 7	-0,345		0,597
Item 8	-0,475		0,534
Item 23	-0,401	0,490	0,427

Findings: The 28-item draft scale answered by the educators was evaluated with exploratory factor analysis to obtain the most information with the least number of items. In this process, the principal component analysis method was used. As a result of the analysis, it was determined that the measurement tool had a structure consisting of 3 factors in total, considering the eigenvalues. The findings regarding the exploratory factor analysis are presented in Table 1.

During the factor analysis process, it was observed that the factor structure was not fully clarified due to some items showing high loadings on more than one factor. In such cases, the "rotation" method is applied to clarify the distinction between the factors and facilitate interpretation (Field, 2013). It is generally difficult to interpret factor extraction methods without rotation. Rotation can be done in two different ways, orthogonal and oblique, and which method to use is determined depending on the relationships between the factors (Tabachnick & Fidell, 2013). Although the differences between the two rotation methods are usually very small, orthogonal rotation methods such as Varimax and Quartimax are generally preferred in social sciences to facilitate interpretation (Büyüköztürk, 2019). For this reason, the Varimax orthogonal rotation method was used in the scale development process. As a result of the rotation process, it was revealed that all items were included in a certain factor and the relationship between the factors and the items was revealed more clearly. The factor analysis results obtained after the rotation process are presented in Table 2.

Table 2. Rotated Factor Analysis Results

Number of Items	Mutual Factor Variance	After Rotation		
		First Factor Load	Second Factor Load	Third Factor Load
Item 20	0,769	0,870		
Item 21	0,718	0,840		
Item 27	0,681	0,781		
Item 18	0,569	0,734		
Item 13	0,594	0,742		
Item 12	0,590	0,732		
Item 28	0,507	0,674		
Item 8	0,555		0,728	
Item 23	0,583		0,732	
Item 10	0,553		0,700	
Item 7	0,484		0,675	
Item 19	0,363		0,566	
Item 14	0,406		0,582	
Item 4	0,856			0,925
Item 3	0,756			0,868
Item 5	0,645			0,788

As a result of the analysis carried out by taking into account the eigenvalues and rotation process, a structure consisting of three factors was obtained. The "View of Political Order" factor consists of items 7, 8, 10, 12, 13, 15 and 16; the "Political Interest" factor consists of items 4, 5, 6, 9, 11 and 14; and the "View of Education" factor consists of items 1, 2 and 3. The 5-point Likert-type scale consisting of a total of 16 items and 3 dimensions is as follows: completely disagree (1), slightly agree (2), moderately agree (3), largely agree (4) and completely agree (5). There is no reverse item in the scale.

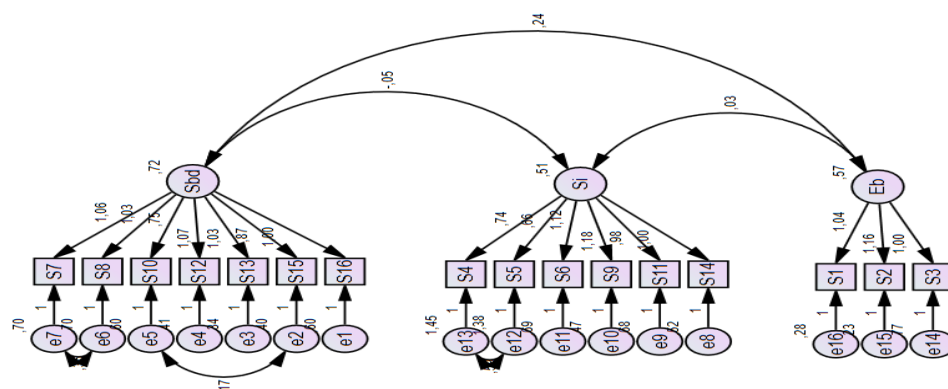

Figure 1. Confirmatory Factor Analysis

In the study, confirmatory factor analysis (CFA) was conducted with data from a sample group of 594 educators using the SPSS AMOS 21 package program. The first-level CFA application regarding the political socialization scale for educators is given in Figure 1, and the CFA fit values are given in Table 3.

In the confirmatory factor analysis of the Political Socialization Scale for Educators, some adjustments were made to improve model fit. The fit indices obtained as a result of these modifications are presented in the table below.

Table 3. *CFA Fit Values of Political Socialization Scale*

Model	X ²	(X ² /sd)	RMSEA	CFI	GFI	AGFI
Model	257,556	2,628	0,052	0,963	0,948	0,927

The fit indices in the model obtained as a result of the analysis were evaluated as follows: $X^2/sd=2.628$, this value being less than 3 indicates perfect fit, $RMSEA=0.052$, this value being below 0.08 indicates acceptable fit, $CFI=0.963$, $GFI=0.948$ and $AGFI=0.927$, these values being above 0.90 indicates perfect fit. In the light of these findings, it was concluded that the fit of the model was high and the factor structure was compatible with the data, the three-dimensional structure of the scale was confirmed and applicable.

In order to determine the internal consistency reliability of the political socialization scale developed for educators, the Cronbach Alpha value was calculated and the results were interpreted. In the obtained data, the interpretation ranges suggested by Özdamar (2002) were taken into account: $0.81 < \alpha < 1.00$: high reliability, $0.61 < \alpha < 0.80$: medium reliability, $0.4 < \alpha < 0.60$: low reliability, $0.00 < \alpha < 0.40$: not reliable. Before the analyses to be conducted for the first and quantitative part of the research, the Cronbach Alpha coefficient was calculated for the current data set. Table 4 presents the Cronbach Alpha values of the Political Socialization Scale for Educators and its sub-dimensions.

Table 4. *Cronbach Alpha Values of Political Socialization Scale and Its Sub-Dimensions*

<i>Political Socialization Scale and Its Sub-Dimensions</i>	<i>Cronbach's Alpha Values</i>	<i>Number of Items</i>
View of political order	0,905	7
Political interest	0,779	6
View of education	0,817	3
Political socialization	0,786	16

When Table 4 is examined, it is seen that the sub-dimensions of the political socialization scale for educators (ESSÖ-16) "View of Education" and "View of Political Order" are in the high reliable range ($0.8 < \alpha < 1.00$) and the overall scale and the "Political Interest" sub-dimension are in the medium reliable range of $0.61 < \alpha < 0.80$. It is possible to say that the scale is reliable by looking at the reliability coefficients obtained.

Suggestions: Political socialization is defined as individuals adapting to the political environment they are in. As a result of the examinations, it was determined that there was no scale abroad to measure this process, but in Turkey, there was a scale for young people. It was determined that studies on political socialization both in Turkey and abroad were largely handled with qualitative research methods. This situation reveals the need for the scale developed in this study in order to examine research on political socialization in a quantitative dimension. The developed scale can be used by researchers to analyze the relationships between the political socialization processes of educators working in the education system and other concepts. In addition, more comprehensive quantitative studies can be conducted.

Eğitimciler için Siyasal Sosyalleşme Ölçeğinin Geliştirilmesi²

Dr. Özgür TÜRK

Iyış Selçuklu Ortaokulu-Türkiye
ORCID: 0000-0003-0511-718X
mozgurturk35@gmail.com

Prof. Dr. Sadık KARTAL

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi-Türkiye
ORCID: 0000-0001-6049-5656
skartal@mehmetakif.edu.tr

Özet

Siyasal sosyalleşme, bireylerin toplumda egemen olan siyasal değerler, normlar, tutumlar ve davranış biçimlerini öğrenerek, bu değerlere uyum sağladığı bir süreçtir. Siyasal sistemlere yeni katılan bireylerin mevcut siyasi yapıya uyum sağlaması önemli bir süreçtir. Bu uyum sürecinde eğitim kurumları kritik bir rolü vardır. Eğitim kurumları öğretmenlerden, yöneticilerden ve diğer personelden meydana gelir. Bu araştırmada 2023-2024 eğitim öğretim yılında Isparta ilinde görev yapan 298 öğretmen ve 51 okul yöneticisinden oluşan toplam 349 eğitimcinin siyasal sosyalleşme düzeyi ölçülerek bir siyasal sosyalleşme ölçeği geliştirilmiştir. Bunun için öncelikle, siyasal sosyalleşme kavramına ilişkin alanyazın taranmış ve mevcut ölçekler incelenmiştir. Türkiye’de gençler için bir ölçek bulunduğu, ancak eğitimciler için uygun bir ölçek olmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, uzman görüşleri alınarak 32 maddelik bir soru havuzu oluşturulmuş ve ön uygulama sonucunda madde sayısı 28’e düşürülmüştür. Veri analiz sürecinde, ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. İlk analizde bazı maddeler uygun bulunmadığından çıkarılmış ve ölçek üç faktörlü bir yapıya ulaşmıştır. Faktörler "Siyasi Düzene Bakış," "Siyasi İlgi" ve "Eğitime Bakış" olarak adlandırılmıştır. Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) ile modelin geçerliliği test edilmiş ve ölçeğin yapı geçerliliği desteklenmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmış ve ölçeğin güvenilir olduğu görülmüştür ($\alpha = 0.79$). Sonuç olarak, geliştirilen ölçeğin eğitimcilerin siyasal sosyalleşme düzeylerini ölçmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğu belirlenmiştir. Bu ölçeğin, eğitimcilerin siyasal sosyalleşme süreçlerini inceleyen araştırmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitimciler, Siyasal sosyalleşme, Ölçek geliştirme, Siyasal sosyalleşme ölçeği

**E-Uluslararası
Eğitim Araştırmaları
Dergisi**

Cilt: 16, No: 1, ss. 31-49

Araştırma Makalesi

Gönderim: 27.03.2025

Kabul: 27.05.2025

Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce

önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

36

Copyright
Bu çalışma Creative Commons
Attribution 4.0

Uluslararası Lisansı altında
lisanslanmıştır

Önerilen Atıf

Türk, Ö. & Kartal, S. (2025). Eğitimciler için siyasal sosyalleşme ölçeğinin geliştirilmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 16 (1), 31-49. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1667075>

²Bu makale, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde, Özgür TÜRK’ün Prof. Dr. Sadık KARTAL danışmanlığında yürüttüğü “Eğitimcilerde Siyasal Sosyalleşme ve Örgütsel Muhalefetin İncelenmesi” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

Bireyler, doğaları gereği yalnız yaşamaktan ziyade diğer bireylerle etkileşim kurmaya eğilimli varlıklardır. Bu durumun sonucu olarak, tarih boyunca bireyler bir arada yaşamayı tercih etmiş ve çeşitli toplumsal yapılar geliştirmişlerdir (Perera, 2021). Topluluk içinde yer alma ve başkalarıyla ilişki kurma yönündeki istek, bireyin doğasında güçlü bir şekilde varlığını sürdürmektedir. Bu eğilim, bireyleri yalnızca bireysel bir yaşamla sınırlı kalmaktan alıkoyarak, toplumsal bağlar kurmaya yönlendirmektedir (Akin, 2022). Böylece birey, yaşamı boyunca süren ve davranışlarını biçimlendiren bir sosyalleşme sürecinin içinde yer almaktadır (Şirin, 2008; Türkkahraman, 2000).

Sosyalleşme kavramı, alanyazında farklı şekillerde tanımlanmıştır. Örneğin, Child (1954), sosyalleşmeyi, geniş bir davranış potansiyeline sahip bireyin, içinde bulunduğu topluluğun değerlerine uygun olarak daha sınırlı ve kabul gören davranış seçeneklerini benimseme süreci olarak ifade etmektedir. Benzer şekilde, Kağıtçıbaşı (1985), sosyalleşmeyi, yeni doğan bireyin toplumdaki kuralları öğrenmesi ve aynı zamanda toplumun değer ve inançlarını içselleştirerek bir toplumsal üye haline gelmesi şeklinde tanımlamıştır (Aziz, 1982). Daha genel bir ifadeyle, sosyalleşme; bireyin doğumuyla başlayarak yaşamı boyunca devam eden, aile, okul, toplumsal gruplar ve kitle iletişim araçları aracılığıyla topluma ait değer, norm ve davranış kalıplarını içselleştirdiği bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Baltacı & Uysal, 2012).

Sosyalleşme süreci, öğrenme ve öğretme faaliyetlerini içerdiğinden eğitimle yakından ilişkilidir (Okumuş, 2014). Kaplan (2019) bu süreçte bireylerin hem öğrenmeyi deneyimlediklerini hem de öğretme becerisi kazandıklarını belirtir. Koştas (1987) ise sosyalleşmenin, bireylere mevcut kültürün aktarılmasında önemli bir rol oynadığını vurgular. Bu bağlamda, sosyalleşme ve eğitim arasındaki ilişki, bireylerin hem öğrenci hem de öğretici olarak yer alıp kültürel değerleri öğrenmeleri ve bu değerleri başkalarına aktarmaları açısından büyük önem taşır.

Sosyalleşme, birincil ve ikincil olmak üzere iki aşamada gerçekleşir (Türkkahraman, 2000). Birincil sosyalleşme, bireyin çocukluk döneminde aile, okul ve arkadaş çevresi gibi temel gruplar içinde gerçekleşir. Bu süreçte birey, toplumsal normları ve temel sosyal becerileri öğrenir (Türkkahraman, 2000). Zamanla birey, yeni sosyal çevrelere girerek birincil sosyalleşmenin ötesine geçer. Gençlik ve yetişkinlik yıllarında, birey toplumun daha özel gruplarıyla etkileşim kurar ve bu süreç ikincil sosyalleşme olarak adlandırılır (Crisogen, 2016). Buradan hareketle İkincil sosyalleşme sürecinin, bireyin toplum içinde yeni roller üstlenmesine ve farklı ilişkiler geliştirmesine olanak tanıdığı söylenebilir.

İkincil sosyalleşme, bireylerin aile dışında etkileşimde bulundukları ve topluma katıldıkları bir süreçtir. Bu süreçte farklı yazarlara göre çeşitli alt unsurlar bulunmaktadır. Örneğin, Sanyer (2015) ikincil sosyalleşme unsurlarını aile sosyalleşmesi, örgütsel sosyalleşme, ekonomik sosyalleşme ve siyasal sosyalleşme olarak sıralarken, Davatlab (2016) ise bu unsurları muhafazakâr sosyalleşme, mesleki sosyalleşme, ekonomik sosyalleşme ve siyasal sosyalleşme şeklinde kategorize etmektedir. Her iki sınıflandırmada da, sosyalleşme süreci bir bütün olarak ele alınmakta ve siyasal sosyalleşme bu sürecin bir parçası olarak görülmektedir.

Siyasal sosyalleşme, bireylerin toplumda egemen olan siyasal değerler, normlar, tutumlar ve davranış biçimlerini öğrenerek, bu değerlere uyum sağladığı bir süreç olarak tanımlanır (Warleight, 2001). Bu süreç, sosyalleşme sürecinin bir alt boyutu olarak kabul edilmekte olup, bireylerin siyasi yönelim ve davranış biçimlerini geliştirmelerine yardımcı olur (Akin, 2022). Siyasal sosyalleşme, sosyalleşme ile benzer şekilde etkileşimli, dinamik, çatışmalı ve ideolojik özellikler taşıyan bir süreçtir (Kaplan, 2019). Başka bir deyişle, siyasal sosyalleşme, bireylerin politik çevrelerinden öğrendikleri normlar, tutumlar ve davranışlar aracılığıyla gerçekleşir (Atkin & Gantz, 1978). Siyasal sosyalleşme, aynı zamanda siyasal sistemlerin sürekliliği ve istikrarı açısından kritik bir öneme sahiptir, çünkü bireylerin toplumsal ve siyasal düzene uyum sağlamaları, siyasal sistemlerin sağlıklı bir şekilde işlemesini sağlar (Köseoğlu, 2020).

Siyasal sosyalleşme sürecinde etkili olan birtakım faktörler bulunmaktadır. Baltacı ve Uysal (2012), bu faktörleri aile, okul, toplumsal gruplar ve kitle iletişim araçları olarak sıralarken, Aydemir (2001) bu faktörleri aile, okul ve eğitim, arkadaş çevresi, meslek grupları, kamu haberleşme araçları ve kişisel tecrübeler olarak tanımlamaktadır. Kaplan (2019) ise ekonomik ve kültürel temelli ilişkilerden kaynaklanan tüm kurumların yanı sıra aile, iş ortamı, arkadaşlık ilişkileri ve kitle iletişim araçlarının siyasal

sosyalleşme sürecindeki etkisini vurgulamaktadır. Bunlara ek olarak, [Almond, Powell, Kare ve Russell \(2004\)](#), siyasal sosyalleşme sürecinde etkili olan faktörleri daha geniş bir çerçevede ele alarak aile, okul, dini kurumlar, sosyal sınıflar, ilgi grupları, siyasi partiler ve medya şeklinde sıralanmıştır. Bu farklı bakış açılarına rağmen, siyasal sosyalleşme sürecinde etkili olan faktörler arasında genel bir ortaklık vardır. Aile, eğitim, arkadaş ve iş çevresi, kitle iletişim araçları ve dini kurumlar, bu süreçte belirleyici faktörler olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu faktörler birbirinden tamamen bağımsız değildir. Aksine, birbirleriyle etkileşim içinde olan dinamik bir süreç olarak değerlendirilmelidir. Siyasal sosyalleşme, sürekli değişen toplumsal koşullar ve bireylerin farklı çevrelerle olan etkileşimleri doğrultusunda şekillenen bir süreçtir ([Türkkahraman, 2000](#)).

Siyasal sosyalleşme, bireyin yaşamı boyunca devam etse de, özellikle çocukluk ve ergenlik döneminde daha etkili bir süreçtir ([Greenberg, 2009](#)). Siyasal sosyalleşme süreci, bireylerin siyasi görüş ve tutumlarının şekillenmesinde önemli bir rol oynar. Bu sürecin başlangıcında, bireylerin siyasi eğilimleri çoğunlukla ailelerinin ve özellikle ebeveynlerinin etkisiyle oluşur. Devletin koyduğu kurallar ve okulun eğitici işlevi ise bu süreci pekiştirir ve yönlendirir ([Banks & Roker, 1996](#); [Nickerson, 2023](#)). Ayrıca bireylerin siyasal yönelimleri, içinde bulundukları çevresel koşullar ve sosyal etkileşimler doğrultusunda biçimlenir ([Diemer, 2012](#)). Tüm bu etkenler sonucunda bireyler, belirli bir toplumsal ya da siyasal grubun düşünce yapısını benimseyerek o gruba siyasal uyum geliştirir ([Kaplan, 2019](#)). Bu bağlamda siyasal sosyalleşme, bireylerin egemen siyasal düzene uyum sağlamalarını kolaylaştıran temel bir mekanizma olarak işlev görür. Bu bağlamda, 2023 genel seçimlerinde, siyasi partilerin seçim beyannamelerinde “niçin öğretelim?” sorusuna yanıt arayan eğitim politikalarına kıyasla, daha çok “kimlere öğretelim?” sorusunu temel alan yaklaşımlara yer verdikleri ([Toprakçı ve Çıldır, 2023](#)) bulgusu da eğitimin siyasal iktidarların ideolojik yönelimlerini şekillendirmede ve toplumsal yapıyı kendi siyasi perspektifleri doğrultusunda yeniden inşa etmede stratejik bir araç olarak gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Çünkü siyasi partilerin seçim beyannameleri iktidar olduklarında diğer konularda olduğu gibi eğitim alanında da çizmek istedikleri yok hakkında bilgi vermektedir ([Toprakçı ve Güngör, 2014](#)).

Günümüzde siyasal sisteme yeni katılan bireylerin mevcut siyasi yapıya uyum sağlaması önemli bir süreçtir. Bu uyum sürecinde eğitim kurumları kritik bir rol üstlenir; zira siyasal iktidarlar, kendi ideolojilerini topluma benimsetmek amacıyla okulları bir araç olarak görmektedir ([Alkan & Ergil, 1980](#); [Candan & Işık, 2019](#); [Köseoğlu, 2020](#)). Okullarda siyasal değerler ders materyalleri ve kültürel unsurlar aracılığıyla öğretilecek şekilde sunulur ([Alkan, 1979](#); [Baltacı & Uysal, 2012](#)). Bunun yanı sıra törenler, görsel materyaller, anıtlar, kahramanlık temalı şarkılar, heykel ve büstler ile belirli gün ve haftalar gibi unsurlar da bu sürece önemli ölçüde katkı sağlamaktadır ([Alkan, 1979](#)). Ancak tüm bu süreçler sonunda bireylerin siyaset hakkında bilgi edinmelerini ve bu konuda beceri kazanmalarını sağlasa da ([Nickerson, 2023](#); [Wolfinger & Rosenstone, 1980](#)) her bireyin siyasal sosyalleşme süreci aynı şekilde işlemeyebilir ([Persson, 2015](#)).

Bireyler içinde yaşadıkları toplumun siyasal değerlerini okul, okul materyalleri ve öğretmenler aracılığı ile öğrendikleri ([Baltacı & Uysal, 2012](#)) için eğitimcilerin siyasal sosyalleşme sürecinde kritik bir role sahip oldukları söylenebilir. Eğitimciler, yalnızca bilgi aktaran bireyler olmanın ötesinde, öğrencilerine toplumsal değerleri ve demokratik bilinç kazandıran rol modellerdir ([Lashley & Barron, 2006](#)). Eğitimcilerin sahip olduğu siyasi değerler, tutumlar ve bilgi birikimi, öğrencilerin toplumsal sorumluluk, eşitlik ve katılım gibi temel kavramlara ilişkin düşüncelerini ve davranışlarını etkileyebilmektedir ([İnal, 2004](#)). Eğitimcilerin siyasal sosyalleşmesi, bilinçli ve katılımcı bireylerden oluşan bir toplumun inşasına katkı sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda eğitim sisteminin toplumsal değerlere uyumlu bir şekilde işlemlerini de desteklemektedir. Bu bağlamda, eğitimcilerin siyasal sosyalleşme süreçlerinin incelenmesi, hem eğitim kalitesini artıran hem de toplumun demokratik gelişimini güçlendiren temel bir unsurdur.

Bireyler, doğaları gereği yalnız yaşamaktan ziyade diğer bireylerle etkileşim kurmaya eğilimli varlıklardır. Bu durumun sonucu olarak, tarih boyunca bireyler bir arada yaşamayı tercih etmiş ve çeşitli toplumsal yapılar geliştirmişlerdir ([Perera, 2021](#)). Topluluk içinde yer alma ve başkalarıyla ilişki kurma yönündeki istek, bireyin doğasında güçlü bir şekilde varlığını sürdürmektedir. Bu eğilim, bireyleri yalnızca bireysel bir yaşamla sınırlı kalmaktan alıkoyarak, toplumsal bağlar kurmaya yönlendirmektedir ([Akin,](#)

2022). Böylece birey, yaşamı boyunca süren ve davranışlarını biçimlendiren bir sosyalleşme sürecinin içinde yer almaktadır (Şirin, 2008; Türkkahraman, 2000).

Sosyalleşme kavramı, alanyazında farklı şekillerde tanımlanmıştır. Örneğin, Child (1954), sosyalleşmeyi, geniş bir davranış potansiyeline sahip bireyin, içinde bulunduğu topluluğun değerlerine uygun olarak daha sınırlı ve kabul gören davranış seçeneklerini benimseme süreci olarak ifade etmektedir. Benzer şekilde, Kağıtçıbaşı (1985), sosyalleşmeyi, yeni doğan bireyin toplumdaki kuralları öğrenmesi ve aynı zamanda toplumun değer ve inançlarını içselleştirerek bir toplumsal üye haline gelmesi şeklinde tanımlamıştır (Aziz, 1982). Daha genel bir ifadeyle, sosyalleşme; bireyin doğumuyla başlayarak yaşamı boyunca devam eden, aile, okul, toplumsal gruplar ve kitle iletişim araçları aracılığıyla topluma ait değer, norm ve davranış kalıplarını içselleştirdiği bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Baltacı & Uysal, 2012).

Sosyalleşme süreci, öğrenme ve öğretme faaliyetlerini içerdiğinden eğitimle yakından ilişkilidir (Okumuş, 2014). Kaplan (2019) bu süreçte bireylerin hem öğrenmeyi deneyimlediklerini hem de öğretme becerisi kazandıklarını belirtir. Koştas (1987) ise sosyalleşmenin, bireylere mevcut kültürün aktarılmasında önemli bir rol oynadığını vurgular. Bu bağlamda, sosyalleşme ve eğitim arasındaki ilişki, bireylerin hem öğrenci hem de öğretici olarak yer alıp kültürel değerleri öğrenmeleri ve bu değerleri başkalarına aktarmaları açısından büyük önem taşır.

Sosyalleşme, birincil ve ikincil olmak üzere iki aşamada gerçekleşir (Türkkahraman, 2000). Birincil sosyalleşme, bireyin çocukluk döneminde aile, okul ve arkadaş çevresi gibi temel gruplar içinde gerçekleşir. Bu süreçte birey, toplumsal normları ve temel sosyal becerileri öğrenir (Türkkahraman, 2000). Zamanla birey, yeni sosyal çevrelere girerek birincil sosyalleşmenin ötesine geçer. Gençlik ve yetişkinlik yıllarında, birey toplumun daha özel gruplarıyla etkileşim kurar ve bu süreç ikincil sosyalleşme olarak adlandırılır (Crisogen, 2016). Buradan hareketle ikincil sosyalleşme sürecinin, bireyin toplum içinde yeni roller üstlenmesine ve farklı ilişkiler geliştirmesine olanak tanıdığı söylenebilir.

İkincil sosyalleşme, bireylerin aile dışında etkileşimde bulundukları ve topluma katıldıkları bir süreçtir. Bu süreçte farklı yazarlara göre çeşitli alt unsurlar bulunmaktadır. Örneğin, Sarıyer (2015) ikincil sosyalleşme unsurlarını aile sosyalleşmesi, örgütsel sosyalleşme, ekonomik sosyalleşme ve siyasal sosyalleşme olarak sıralarken, Davatlab (2016) ise bu unsurları muhafazakâr sosyalleşme, mesleki sosyalleşme, ekonomik sosyalleşme ve siyasal sosyalleşme şeklinde kategorize etmektedir. Her iki sınıflandırmada da, sosyalleşme süreci bir bütün olarak ele alınmakta ve siyasal sosyalleşme bu sürecin bir parçası olarak görülmektedir.

Siyasal sosyalleşme, bireylerin toplumda egemen olan siyasal değerler, normlar, tutumlar ve davranış biçimlerini öğrenerek, bu değerlere uyum sağladığı bir süreç olarak tanımlanır (Warleight, 2001). Bu süreç, sosyalleşme sürecinin bir alt boyutu olarak kabul edilmekte olup, bireylerin siyasi yönelim ve davranış biçimlerini geliştirmelerine yardımcı olur (Akin, 2022). Siyasal sosyalleşme, sosyalleşme ile benzer şekilde etkileşimli, dinamik, çatışmalı ve ideolojik özellikler taşıyan bir süreçtir (Kaplan, 2019). Başka bir deyişle, siyasal sosyalleşme, bireylerin politik çevrelerinden öğrendikleri normlar, tutumlar ve davranışlar aracılığıyla gerçekleşir (Atkin & Gantz, 1978). Siyasal sosyalleşme, aynı zamanda siyasal sistemlerin sürekliliği ve istikrarı açısından kritik bir öneme sahiptir, çünkü bireylerin toplumsal ve siyasal düzene uyum sağlamaları, siyasal sistemlerin sağlıklı bir şekilde işlemlerini sağlar (Köseoğlu, 2020).

Siyasal sosyalleşme sürecinde etkili olan birtakım faktörler bulunmaktadır. Baltacı ve Uysal (2012), bu faktörleri aile, okul, toplumsal gruplar ve kitle iletişim araçları olarak sıralarken, Aydemir (2001) bu faktörleri aile, okul ve eğitim, arkadaş çevresi, meslek grupları, kamu haberleşme araçları ve kişisel tecrübeler olarak tanımlamaktadır. Kaplan (2019) ise ekonomik ve kültürel temelli ilişkilerden kaynaklanan tüm kurumların yanı sıra aile, iş ortamı, arkadaşlık ilişkileri ve kitle iletişim araçlarının siyasal sosyalleşme sürecindeki etkisini vurgulamaktadır. Bunlara ek olarak, Almond, Powell, Kare ve Russell (2004), siyasal sosyalleşme sürecinde etkili olan faktörleri daha geniş bir çerçevede ele alarak aile, okul, dini kurumlar, sosyal sınıflar, ilgi grupları, siyasi partiler ve medya şeklinde sıralanmıştır. Bu farklı bakış açılarına rağmen, siyasal sosyalleşme sürecinde etkili olan faktörler arasında genel bir ortaklık vardır. Aile, eğitim, arkadaş ve iş çevresi, kitle iletişim araçları ve dini kurumlar, bu süreçte belirleyici faktörler olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu faktörler birbirinden tamamen bağımsız değildir. Aksine, birbirleriyle etkileşim içinde olan dinamik bir süreç olarak değerlendirilmelidir. Siyasal sosyalleşme, sürekli değişen toplumsal

koşullar ve bireylerin farklı çevrelerle olan etkileşimleri doğrultusunda şekillenen bir süreçtir (Türkkahraman, 2000).

Siyasal sosyalleşme, bireyin yaşamı boyunca devam etse de, özellikle çocukluk ve ergenlik döneminde daha etkili bir süreçtir (Greenberg, 2009). Siyasal sosyalleşme süreci, bireylerin siyasi görüş ve tutumlarının şekillenmesinde önemli bir rol oynar. Bu sürecin başlangıcında, bireylerin siyasi eğilimleri çoğunlukla ailelerinin ve özellikle ebeveynlerinin etkisiyle oluşur. Devletin koyduğu kurallar ve okulun eğitici işlevi ise bu süreci pekiştirir ve yönlendirir (Banks & Roker, 1996; Nickerson, 2023). Ayrıca bireylerin siyasi yönelimleri, içinde bulundukları çevresel koşullar ve sosyal etkileşimler doğrultusunda biçimlenir (Diemer, 2012). Tüm bu etkenler sonucunda bireyler, belirli bir toplumsal ya da siyasi grubun düşünce yapısını benimseyerek o gruba siyasi uyum geliştirir (Kaplan, 2019). Bu bağlamda siyasi sosyalleşme, bireylerin egemen siyasi düzene uyum sağlamalarını kolaylaştıran temel bir mekanizma olarak işlev görür. Bu bağlamda, 2023 genel seçimlerinde, siyasi partilerin seçim beyannamelerinde “niçin öğretelim?” sorusuna yanıt arayan eğitim politikalarına kıyasla, daha çok “kimlere öğretelim?” sorusunu temel alan yaklaşımlara yer verdikleri (Toprakçı & Çıldır, 2023) bulgusu da eğitimin siyasi iktidarların ideolojik yönelimlerini şekillendirmede ve toplumsal yapıyı kendi siyasi perspektifleri doğrultusunda yeniden inşa etmede stratejik bir araç olarak gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Çünkü siyasi partilerin seçim beyannameleri iktidar olduklarında diğer konularda olduğu gibi eğitim alanında da çizmek istedikleri yol hakkında bilgi vermektedir (Toprakçı & Güngör, 2014).

Günümüzde siyasi sisteme yeni katılan bireylerin mevcut siyasi yapıya uyum sağlaması önemli bir süreçtir. Bu uyum sürecinde eğitim kurumları kritik bir rol üstlenir; zira siyasi iktidarlar, kendi ideolojilerini topluma benimsetmek amacıyla okulları bir araç olarak görmektedir (Alkan & Ergil, 1980; Candan & Işık, 2019; Köseoğlu, 2020). Okullarda siyasi değerler ders materyalleri ve kültürel unsurlar aracılığıyla öğretilecek şekilde sunulur (Alkan, 1979; Baltacı & Uysal, 2012). Bunun yanı sıra törenler, görsel materyaller, anıtlar, kahramanlık temalı şarkılar, heykel ve büstler ile belirli gün ve haftalar gibi unsurlar da bu sürece önemli ölçüde katkı sağlamaktadır (Alkan, 1979). Ancak tüm bu süreçler sonunda bireylerin siyaset hakkında bilgi edinmelerini ve bu konuda beceri kazanmalarını sağlasa da (Nickerson, 2023; Wolfinger & Rosenstone, 1980) her bireyin siyasi sosyalleşme süreci aynı şekilde işlemeyebilir (Persson, 2015).

Bireyler içinde yaşadıkları toplumun siyasi değerlerini okul, okul materyalleri ve öğretmenler aracılığı ile öğrendikleri (Baltacı & Uysal, 2012) için eğitimcilerin siyasi sosyalleşme sürecinde kritik bir role sahip oldukları söylenebilir. Eğitimciler, yalnızca bilgi aktaran bireyler olmanın ötesinde, öğrencilerine toplumsal değerleri ve demokratik bilinç kazandıran rol modellerdir (Lashley & Barron, 2006). Eğitimcilerin sahip olduğu siyasi değerler, tutumlar ve bilgi birikimi, öğrencilerin toplumsal sorumluluk, eşitlik ve katılım gibi temel kavramlara ilişkin düşüncelerini ve davranışlarını etkileyebilmektedir (İnal, 2004). Eğitimcilerin siyasi sosyalleşmesi, bilinçli ve katılımcı bireylerden oluşan bir toplumun inşasına katkı sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda eğitim sisteminin toplumsal değerlere uyumlu bir şekilde işlemlerini de desteklemektedir. Bu bağlamda, eğitimcilerin siyasi sosyalleşme süreçlerinin incelenmesi, hem eğitim kalitesini artıran hem de toplumun demokratik gelişimini güçlendiren temel bir unsurdur.

Türkiye’de siyasi sosyalleşme üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde, bu konunun farklı boyutlarıyla ele alındığı görülmektedir. Örneğin, ders kitaplarının siyasi sosyalleşmedeki rolü (Baltacı & Uysal, 2012), ailenin bu süreçteki etkisi (Altıparmak, 2014; Altun, 2014) ve sosyal medyanın siyasi sosyalleşmeye katkısı (Köseoğlu, 2020; Metin, 2016) gibi konular araştırılmıştır. Ayrıca, medyanın siyasi sosyalleşme üzerindeki etkisi (Türkmenoğlu, 2017) ve siyasi sosyalleşme ile siyasi katılım arasındaki ilişki (Akay, 2006; Yüksel, 2021) gibi çalışmalar da bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, üniversite öğretim elemanları ve öğrencilerinin demokrasi anlayışı ile siyasi sosyalleşme arasındaki ilişki (Çuhadar, 2006), belirli bir siyasi görüşe sahip gençlerin siyasi sosyalleşme süreçleri (Uğuz, 2019) ve üniversite öğrencilerinin siyasi sosyalleşmesini etkileyen faktörler (Ergün, 2019) üzerine yapılan araştırmalar dikkat çekmektedir. Son olarak, siyasi sosyalleşmenin temel bileşenleri olan aile, okul, arkadaş çevresi ve parti kimliği arasındaki ilişki (Özkılıççı, 2020) ile lise öğrencilerinin siyasi sosyalleşme süreçlerinin incelendiği çalışmalar da (Yılmaz, 2021) bu alanda yapılan araştırmalar arasında yer almaktadır.

Yurt dışında yapılan siyasal sosyalleşme araştırmaları incelendiğinde, bu alanda oldukça çeşitli konuların ele alındığı görülmektedir. Örneğin, ailede gerçekleşen siyasal sosyalleşmenin gençlerin akademik başarıyla ilişkisi (Lauglo, 2010) ve medyanın gençlerin siyasal sosyalleşmesindeki rolü (Möller, 2013) üzerine çalışmalar bulunmaktadır. Bunun yanında, göçmenlerin siyasi tercihlerinde medyanın etkisi (Dmytrochenko, 2014) ile ergenlerin siyasal sosyalleşmesi ve siyasal katılım düzeyleri arasındaki ilişki de araştırılmıştır (Quintelier, 2015; Myoung & Liou, 2022). Ortaöğretimde zorunlu derslerin siyasal sosyalleşmeye etkisi (Muzaffar & Javaid, 2023) ve çevrimiçi okuma-yazma faaliyetlerinin gençlerin siyasal gelişimine katkısı (Lee, 2021) da ele alınan diğer konular arasındadır. Ayrıca, göçmen ailelerin siyasal katılımı ile siyasal sosyalleşmeleri arasındaki ilişki (Borkowska & Lutra, 2024) incelenmiş, bununla birlikte aile, eğitim sistemi, akran grubu, kültür, dini ve sosyal dernekler gibi çevresel faktörlerin yanı sıra bireyin kimliği, yeteneği ve bilgi düzeyi gibi kişisel unsurların siyasal sosyalleşme üzerindeki etkileri de değerlendirilmiştir (Boymatov, 2024). Son olarak, siyasal sosyalleşme ile medya arasındaki etkileşimi konu alan araştırmalar (Ohme & Vreese, 2020) bu alandaki alanyazında önemli bir yer tutmaktadır.

Yapılan ulusal ve uluslararası araştırmalar, siyasal sosyalleşmenin daha çok gençler bağlamında ele alındığını ve aile, okul, arkadaş çevresi, medya, sosyal medya ile siyasal katılım gibi kavramlarla ilişkisinin genellikle nitel yöntemlerle incelendiğini ortaya koymaktadır. Ancak bu çalışmaların sonucunda, özellikle eğitimcilerin siyasal sosyalleşmesine yönelik gerçekleştirilen bir araştırmanın olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, eğitimcilerin siyasal sosyalleşme düzeylerini ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının, hem Türkiye’de hem de uluslararası alanda mevcut olmadığı görülmüştür. Bu eksiklikten yola çıkılarak, bu araştırma kapsamında “Eğitimciler için Siyasal Sosyalleşme Ölçeği” geliştirilmiştir. Bu ölçeğin farklı değişkenler ve örneklem gruplarıyla eğitim araştırmalarında kullanılabilecek olması, çalışmanın alanyazına değerli bir katkı sunma potansiyelini ortaya koymaktadır.

YÖNTEM

1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada eğitimcilerin mevcut siyasal düzene uyum sağlaması bağlamında ele alınan siyasal sosyalleşme düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılabilecek ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çalışma betimsel analiz desenine göre tasarlanmıştır. Çalışmada ölçek geliştirme adımları takip edilerek; ilgili alanyazın taranmış, siyasal sosyalleşme kavramı doğrultusunda madde havuzu oluşturulmuş, uzman görüşleri alınarak pilot uygulamalar yapılmış ve geçerlilik-güvenirlilik test edilmiştir. Çalışmada tüm etik ilkelere dikkat edilmiştir.

2. Araştırma Katılımcıları

Faktör analizi için gereken örneklem büyüklüğü, ölçek geliştirme sürecinde önemli bir konudur ve bu konuda farklı görüşler bulunmaktadır. Örneğin, Kass ve Tinsley (1979), faktör analizi için 300 kişiye ulaşılması gerektiğini veya ölçek maddelerinin en az 5 katı, daha sağlam bir uygulama için 10 katı kadar katılımcıya ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir. Diğer yandan, Tabacknick ve Fidell (2013) ile Field (2000) ise en az 300 katılımcı önerirken, Comrey ve Lee (1992), bu sayının 300 ile 500 kişi arasında olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu farklı görüşlere rağmen, genel olarak 300 kişilik bir örneklem büyüklüğünün yeterli olacağı kabul edilmektedir. Bu nedenle, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Isparta ilinde görev yapan eğitimcilerle yapılan faktör analizinde, 298 öğretmen ve 51 okul yöneticisinden oluşan toplam 349 eğitimciye ulaşılmıştır.

3. Ölçek Soru Havuzunun Oluşturulması, Kapsam ve Görüş Geçerliliği

Ölçek geliştirme sürecine, benzer bir ölçeğin mevcut olup olmadığını araştırılarak başlanmıştır. Yapılan inceleme sonucunda, yurtdışında siyasal sosyalleşme ile ilgili bir ölçek bulunmazken, Türkiye’de Özkılıççı ve Mamatoğlu (2021) tarafından geliştirilen “Gençler İçin Siyasal Sosyalleşme Ölçeği”nin mevcut olduğu tespit edilmiştir. Bu ölçek incelendiğinde, ölçek maddelerinin gençlere yönelik olduğu ve yetişkinler ile öğretmenler üzerinde uygulanmasının bazı maddeler açısından uygun olmadığı anlaşılmıştır. Bu durum göz önünde bulundurularak, mevcut siyasi düzene uyum bağlamında ele alınan siyasal sosyalleşme kavramını ölçmek amacıyla 32 maddeden oluşan bir soru havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra bu maddeler, Türkçe alanında bir uzman, Psikoloji alanında bir uzman ve Eğitim Yönetimi alanında dört uzman tarafından değerlendirilmiştir. Uzman görüşlerinin alınmasının ardından, 15 öğretmen ve 10 okul yöneticisi ile ön uygulama gerçekleştirilmiştir. Uzman görüşleri ve ön uygulama

sonuçlarına dayanarak bazı maddeler ölçekten çıkarılmış ve son olarak 28 maddeden oluşan bir taslak soru havuzu oluşturulmuştur. Ölçek, 5'li Likert formatında tasarlanmıştır.

4. Ölçeğin Yapı Geçerliliği

Elde edilen verilerin analize hazırlanmasında, eksik veya hatalı veriler detaylı bir şekilde incelenmiş ve uç değerler tespit edilerek veri setinden çıkarılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığını kontrol etmek için çarpıklık ve basıklık değerleri ile histogram grafikleri analiz edilmiştir. Bunun yanı sıra, veri setinin açıklayıcı faktör analizine (AFA) uygunluğunu belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği testi ve Bartlett küresellik testi uygulanmıştır.

KMO testi, örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterliliğini ölçmekte olup, 0 ile 1 arasında bir değer alır. KMO değerinin 0,7'nin üzerinde olması "iyi," 0,5-0,7 arasında olması "yeterli" ve 0,5'in altında kalması ise "yetersiz" olarak değerlendirilir (Can, 2018; Seğer, 2015). Bu çalışmada KMO değeri 0,775 olarak bulunmuş ve örneklemin AFA için uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Bartlett küresellik testi ise maddeler arasındaki ilişkilerin analiz için uygunluğunu değerlendirir. Testin anlamlı sonuç vermesi ($X^2=2942,74$; $p=0,00$), maddeler arasındaki ilişkilerin faktör analizi yapılmasını desteklediğini göstermiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin çoğunlukla +1,5 ile -1,5 arasında olduğu ve histogramın simetrik bir çan eğrisi şeklini aldığı gözlemlenmiştir. Bu bulgular, verilerin normal dağılıma uygun olduğunu ve faktör analizi için gerekli koşulları karşıladığını ortaya koymuştur.

5. Ölçeğin Güvenirliği

AFA ile oluşturulan ölçeğin modeli, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilmiştir. DFA kapsamında modelin uyumunu değerlendirmek için çoklu uyum indeksleri (X^2 , X^2/sd , RMSEA, CFI, GFI, AGFI) kullanılmıştır. Bu analiz, ölçeğin yapısal geçerliliğini destekleyen sonuçlar sunmuştur. Ayrıca ölçeğin maddelerinin iç tutarlılığını gösteren Cronbach-Alpha katsayısı da hesaplanmıştır.

BULGULAR

1. Açıklayıcı Faktör Analizi

Eğitimcilerce yanıtlanan 28 maddelik taslak ölçek, en az maddeyle en fazla bilgiyi elde etmek amacıyla açıklayıcı faktör analiziyle değerlendirilmiştir. Bu süreçte temel bileşenler analizi (Principal Component Analysis) yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonucunda, öz değerler dikkate alınarak ölçme aracının toplamda 3 faktörden oluşan bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Açıklayıcı faktör analizine ilişkin bulgular Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1. Faktör Analizi Sonuçları

	1.Faktörde Yüğü	2.Faktörde Yüğü	3.Faktörde Yüğü
Madde 27	0,781		
Madde 20	0,805		0,303
Madde 21	0,770		
Madde 12	0,721		
Madde 18	0,694		
Madde 28	0,697		
Madde 13	0,700		
Madde 10	-0,564		0,414
Madde 14	-0,429	0,387	
Madde 19	-0,457		0,323
Madde 4		0,806	-0,453
Madde 3		0,767	-0,399
Madde 5		0,763	
Madde 7	-0,345		0,597
Madde 8	-0,475		0,534
Madde 23	-0,401	0,490	0,427

Faktör analizi sürecinde, bazı maddelerin birden fazla faktörde yüksek yük göstermesi nedeniyle faktör yapısının tam olarak netleşmediği gözlemlenmiştir. Bu tür durumlarda, faktörler arasındaki ayrımı netleştirmek ve yorumlamayı kolaylaştırmak amacıyla "döndürme" yöntemi uygulanır (Field, 2013). Faktör çıkarma yöntemlerinin döndürme işlemi yapılmadan yorumlanması genellikle güçtür. Döndürme

işlemi, dik ve eğik olmak üzere iki farklı şekilde yapılabilir ve hangi yöntemin kullanılacağı, faktörler arasındaki ilişkilere bağlı olarak belirlenir (Tabachnick & Fidell, 2013). Her iki döndürme yönteminin arasındaki farklar genellikle çok küçük olmakla birlikte, sosyal bilimlerde, yorumlamayı kolaylaştırmak için genellikle Varimax ve Quartimax gibi dik döndürme yöntemleri tercih edilmektedir (Büyüköztürk, 2019). Bu nedenle, ölçek geliştirme sürecinde Varimax dik döndürme yöntemi kullanılmıştır. Döndürme işlemi sonucunda, tüm maddelerin belirli bir faktörde yer aldığı ve faktörler ile maddeler arasındaki ilişki daha net bir şekilde ortaya konulmuştur. Döndürme işlemi sonrası elde edilen faktör analizi sonuçları Tablo 2’de sunulmaktadır.

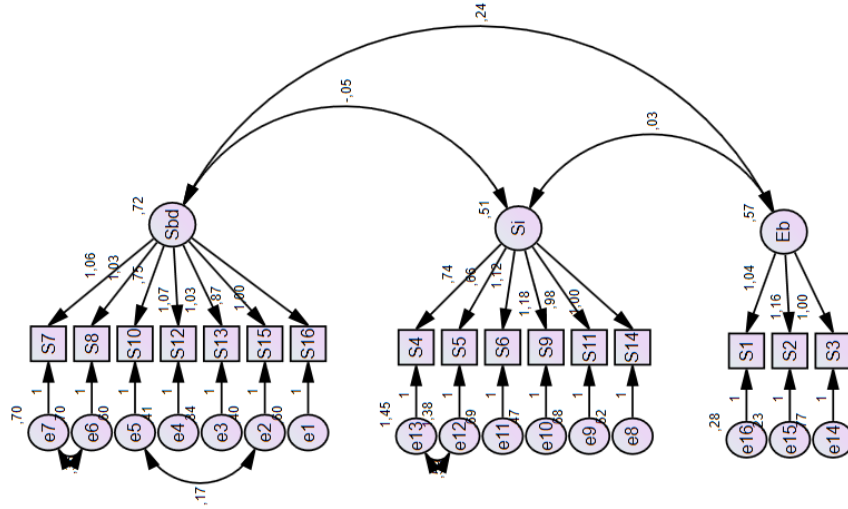
Tablo 2. Döndürülmüş Faktör Analizi Sonuçları

Madde Numarası	Faktör Ortak Varyansı	Döndürme Sonrası		
		1.Faktörde Yüğü	2.Faktörde Yüğü	3.Faktörde Yüğü
Madde 20	0,769	0,870		
Madde 21	0,718	0,840		
Madde 27	0,681	0,781		
Madde 18	0,569	0,734		
Madde 13	0,594	0,742		
Madde 12	0,590	0,732		
Madde 28	0,507	0,674		
Madde 8	0,555		0,728	
Madde 23	0,583		0,732	
Madde 10	0,553		0,700	
Madde 7	0,484		0,675	
Madde 19	0,363		0,566	
Madde 14	0,406		0,582	
Madde 4	0,856			0,925
Madde 3	0,756			0,868
Madde 5	0,645			0,788

Öz değerler ve döndürme işlemi dikkate alınarak yapılan analiz sonucunda, üç faktörden oluşan bir yapı elde edilmiştir. Birinci faktör, "Siyasi Düzene Bakış" olarak adlandırılmış olup, 20., 21., 27., 18., 13., 12. ve 28. maddeleri kapsamaktadır ve ölçeğin toplam varyansının %31.65'ini açıklamaktadır. İkinci faktör, "Siyasi İlgi" olarak tanımlanmış ve 8., 23., 10., 7., 19. ve 14. maddeleri içermekte olup, toplam varyansın %16.14'ünü açıklamaktadır. Üçüncü faktör ise "Eğitime Bakış" olarak adlandırılmış olup, 3., 4. ve 5. maddeleri kapsamakta ve toplam varyansın %12.39'unu açıklamaktadır. Bu üç faktör, ölçeğin toplam varyansının %60.18'ini açıklamaktadır, bu da birinci faktörün en önemli faktör olduğunu göstermektedir. Faktör yapısı belirlendikten sonra, ölçek maddelerine yeni numaralar verilmiştir. Buna göre, "Siyasi Düzene Bakış" faktörü 7., 8., 10., 12., 13., 15. ve 16. maddelerden; "Siyasi İlgi" faktörü 4., 5., 6., 9., 11. ve 14. maddelerden; "Eğitime Bakış" faktörü ise 1., 2. ve 3. maddelerden oluşmaktadır. Toplamda 16 maddeden ve 3 boyuttan oluşan 5’li Likert tipi ölçek hiç katılmıyorum (1), az katılıyorum (2), orta düzeyde katılıyorum (3), büyük oranda katılıyorum (4) ve tamamen katılıyorum (5), şeklindedir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır ve yüksek puanlar, yüksek siyasal sosyalleşmeyi, düşük puanlar ise düşük siyasal sosyalleşmeyi göstermektedir. Ölçek, araştırmanın ekler bölümünde yer almaktadır.

2. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Çalışmada doğrulayıcı faktör analizi (DFA), SPSS AMOS 21 paket programı kullanılarak 594 eğitimcinin yer aldığı örneklem grubunun verileri ile gerçekleştirilmiştir. Eğitimciler için siyasal sosyalleşme ölçeğine ilişkin birinci düzey DFA uygulaması Şekil 1’de, DFA uyum değerleri Tablo 3’de verilmiştir.

Şekil 1. Doğrulamalı faktör analizi

Eğitimciler için Siyasal Sosyalleşme ölçeğinin doğrulamalı faktör analizinde, model uyumunun iyileştirilmesi amacıyla bazı düzenlemeler yapılmıştır. Özellikle, aynı faktör altında yer alan ve kavramsal olarak ilişkili olan 7. madde "Ülkenin mevcut siyasal düzenini desteklerim" ve 8. madde "Sahip olduğum toplumsal değerlerle ülkenin mevcut siyasal düzeninin uyumunu düşünürüm" arasında modifikasyonlar yapılmıştır. Bu modifikasyonlar sonucunda elde edilen uyum indeksleri aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 3. Siyasal Sosyalleşme Ölçeği DFA Uyum Değerleri

Model	X ²	(X ² /sd)	RMSEA	CFI	GFI	AGFI
Model	257,556	2,628	0,052	0,963	0,948	0,927

Tablo 3'te yer alan uyum indeksleri, Hair, vd.'nin (2010) raporlanması gereken uyum indeksleri dikkate alınarak ele alınmıştır. Bu uyum indeksleri arasında Ki kare/serbestlik derecesi (Chi-square / Degrees of freedom; X²/sd), karşılaştırmalı uyum indeksi (Comparative Fit Index; CFI), uyum iyiliği indeksi (Goodness of Fit Index; GFI), kök ortalama kare yaklaşım hatası (Root Mean Square Error of Approximation; RMSEA) gibi uyum indeksleri bulunmaktadır. Ayrıca, modelin değerlendirilmesinde düzeltilmiş uyum indeksi (Adjusted Goodness of Fit Index; AGFI) de dikkate alınmıştır. Bu uyum indekslerine ilişkin kabul edilen sınırlar şu şekildedir: X²/sd ≤ 3 mükemmel uyumu (Meydan & Şeşen, 2015), RMSEA ≤ 0,05 mükemmel uyumu, RMSEA ≤ 0,08 kabul edilebilir uyumu (Byrne & Campbell, 1999), GFI ≥ 0,90 mükemmel uyumu (Schumacker & Lomax, 2004), CFI ≥ 0,90 mükemmel uyumu (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014) gösterirken, AGFI ≥ 0,85 kabul edilebilir uyumu belirtmektedir.

Yapılan analiz sonucunda elde edilen modeldeki uyum indeksleri şu şekilde değerlendirilmiştir: X²/sd=2,628, bu değer 3'ten küçük olması mükemmel uyumu, RMSEA=0,052, bu değer 0,08'in altında olması kabul edilebilir uyumu, CFI=0,963, GFI=0,948 ve AGFI=0,927, bu değerlerin 0,90'ın üzerinde olması mükemmel uyumu göstermektedir. Bu bulgular ışığında, modelin uyumunun yüksek olduğu ve faktör yapısının verilerle uyumlu olduğu, ölçeğin üç boyutlu yapısının doğrulandığı ve uygulanabilir olduğu sonucuna varılmıştır.

3. Güvenirlilik

Güvenirlilik, bir ölçme aracının tutarlılığı ya da tekrar edilebilirliği olarak tanımlanır (Chmielewski & Watson, 2009). Tutarlılık ise, bir ölçekteki maddelerin, belirlenen kavramı ne kadar doğru bir şekilde ölçtüğünü ifade eder (Hair, vd., 2010). Bir ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek için sosyal bilimlerde sıklıkla Cronbach Alpha katsayısı kullanılmaktadır (Field, 2013). Bu katsayının hesaplanması, elde edilen verilerin güvenilirliğini ve geçerliliğini belirlemek için kritik bir adımdır (Bonett & Wright, 2015; Tavakol & Dennick, 2011).

Sekaran (2000), Cronbach Alpha değerinin, ölçek maddelerinin birbirleriyle olan ilişkileri doğrultusunda hesaplanarak, elde edilen değer 1'e ne kadar yakın olduğuna göre değerlendirildiğini

belirtmektedir. Kline (1999) ise, genel olarak Cronbach Alpha değerinin 0,8'in üzerinde kabul edilebileceğini, ancak yetenek testlerinde bu değerin 0,7'ye kadar kabul edilebileceğini, psikolojik ölçme araçlarında ise 0,7'nin altındaki değerlerin dahi geçerli olabileceğini ifade etmektedir. Benzer şekilde, Büyüköztürk (2019), psikolojik ölçme araçları için 0,70 ve üzeri bir değerin kabul edilebilir olduğunu, diğer testler için ise bu değerin daha yüksek olması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu açıklamalar ışığında, eğitimciler için geliştirilen siyasal sosyalleşme ölçeğinin iç tutarlılık güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach Alpha değeri hesaplanmış ve sonuçlar yorumlanmıştır. Elde edilen verilerde, Özdamar (2002) tarafından önerilen yorumlama aralıkları dikkate alınmıştır: $0,81 < \alpha < 1,00$: yüksek güvenilir, $0,61 < \alpha < 0,80$: orta güvenilir, $0,4 < \alpha < 0,60$: düşük güvenilir, $0,00 < \alpha < 0,40$: güvenilir değil.

Araştırmanın birinci ve nicel kısmı için yapılacak analizler öncesinde, mevcut veri seti için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Tablo 4 Eğitimciler için Siyasal Sosyalleşme ölçeği ve alt boyutlarının Cronbach Alpha değerlerini sunmaktadır.

Tablo 4. Siyasal Sosyalleşme Ölçeği ve Alt Boyutlarının Cronbach Alpha Değerleri

Siyasal Sosyalleşme Ölçeği ve alt boyutları	Cronbach's Alpha değerleri	Madde sayıları
Siyasi düzene bakış	0,905	7
Siyasi ilgi	0,779	6
Eğitime bakış	0,817	3
Siyasal sosyalleşme	0,786	16

Tablo 4 incelendiğinde, eğitimciler için siyasal sosyalleşme ölçeğinin (ESSÖ-16) alt boyutlarından "Eğitime Bakış" ve "Siyasi Düzene Bakış" boyutlarının yüksek güvenilir aralığında ($0,8 < \alpha < 1,00$) ve ölçek geneli ile "Siyasi İlgi" alt boyutunun $0,61 < \alpha < 0,80$ orta güvenilir aralığında olduğu görülmektedir. Elde edilen güvenilirlik katsayılarına bakılarak ölçeğin güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

45

Bu çalışmada, eğitimcilerin siyasal sosyalleşme düzeylerini belirlemeye yönelik bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Bu doğrultuda, siyasal sosyalleşme kavramına alanyazın incelenerek ve uzman görüşleri de dikkate alınarak kapsamlı bir madde havuzu oluşturulmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla öncelikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Toplam 28 maddeden oluşan soru havuzuna yönelik gerçekleştirilen AFA sonucunda, ölçeğin üç boyutlu bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Ancak, bazı maddelerin herhangi bir boyut altında yer almadığı belirlenmiştir. Bu maddeler analizden çıkarıldıktan sonra tekrar yapılan AFA sonucunda, toplam varyansın %60,18'inin açıklandığı bulgusu elde edilmiştir.

Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda elde edilen üç boyutlu yapının Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmesi neticesinde, model uyumunu gösteren uyum indekslerinin genel olarak iyi düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, ölçeğin eğitimcilerin siyasal sosyalleşme düzeylerini ölçme açısından yeterli geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir. Eğitimciler için geliştirilen Siyasal Sosyalleşme Ölçeği; "Siyasi Düzene Bakış", "Siyasi İlgi" ve "Eğitime Bakış" olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Siyasi Düzene Bakış boyutu 7., 8., 10., 12., 13., 15. ve 16. maddeleri, Siyasi İlgi boyutu 4., 5., 6., 9., 11. ve 14. maddeleri, Eğitime Bakış boyutu ise 1., 2. ve 3. maddeleri içermektedir. Toplam 16 maddeden oluşan ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,79 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan puanlar, bireylerin siyasal sosyalleşme düzeyini göstermektedir. Yüksek puan, bireyin siyasal konulara daha ilgili olduğunu, mevcut siyasi düzenle daha uyumlu ve yakın bir ilişki içinde olduğunu ifade eder. Buna karşılık, düşük puan ise bireyin siyasal konulara ilgisinin daha az olduğunu ve mevcut siyasi düzene daha az uyum sağladığını gösterir. Bu sayede, ölçeği kullanan araştırmacılar, eğitimcilerin siyasal ilgileri ve siyasi düzene uyum düzeyleri doğrultusunda katılım, bağlılık, muhalefet, iş doyumu gibi çeşitli örgütsel kavramlarla olan ilişkileri inceleyebilirler.

Siyasal sosyalleşme, bireylerin içinde bulundukları siyasi ortama uyum sağlaması olarak tanımlanmaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda, yurt dışında bu süreci ölçmeye yönelik herhangi bir ölçeğin bulunmadığı, Türkiye'de ise gençlere yönelik bir ölçeğin mevcut olduğu tespit edilmiştir. Hem Türkiye'de hem de yurt dışında siyasal sosyalleşme üzerine yapılan çalışmaların büyük ölçüde nitel

araştırma yöntemleriyle ele alındığı belirlenmiştir. Bu durum, siyasal sosyalleşme ile ilgili araştırmaların nicel boyutta da incelenebilmesi adına bu çalışmada geliştirilen ölçeğe olan ihtiyacı ortaya koymaktadır. Geliştirilen ölçeğin, araştırmacılara eğitim sisteminde görev yapan eğitimcilerin siyasal sosyalleşme süreçleri ile diğer kavramlar arasındaki ilişkileri analiz etme imkânı sunacağı ve bu doğrultuda daha kapsamlı nicel araştırmaların gerçekleştirilmesine katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Akay, E. (2006). *Siyasal toplumsallaşma, siyasal kültür ve siyasal katılım arasındaki ilişkinin kavramsal analizi* [Yüksek Lisans Tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.
- Akın, H. A. (2022). *Siyasal toplumsallaşma*. Matbu Kitap.
- Alkan, T. (1979). *Siyasal toplumsallaşma, siyasal bilincin gelişmesinde ailenin, okulun ve toplumsal sınıfların etkisi*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Alkan, T. ve Ergil, D. (1980). *Siyaset psikolojisi, siyasal toplumsallaşma ve yabancılaşma*. Turhan Kitabevi.
- Almond, G.A., Powell, B. G., Kare, S. D. & Russell J. (2004). *Comparative politics today; a world view* (Eighth Edition). Pearson Longman.
- Altıparmak, İ. B. (2014). Öğrencilerin siyasal sosyalleşme algısı üzerinde ailenin etkisi. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(14), 261-280.
- Altun, E. (2014). *Aile ve siyasetin yeniden üretimi: siyasal toplumsallaşmada ailenin önemi* [Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Atkin, C. K. & Gantz, W. (1978). Television news and political socialization. *Public Opinion Quarterly*, 42(2), 183-194.
- Aydemir, S. R. (2001). Siyasal toplumsallaşma. *Mevzuat Dergisi*, 46(2), 1-7.
- Aziz, A. (1982). *Toplumsallaşma ve kitlesel iletişim*. Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Yayınları.
- Baltacı, C. ve Uysal, M. T. (2012). Türkiye’de bir siyasal sosyalleşme aracı olarak ders materyali: İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi üzerine bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(3), 177-194.
- Banks, M.H. & Roker, D. (1994). The political socialization of youth: Exploring the influence of school experience. *Journal of Adolescence*, 17(1), 3-15.
- Bonett, D. G. & Wright, T. A. (2015). Cronbach's alpha reliability: Interval estimation, hypothesis testing, and sample size planning. *Journal of Organizational Behavior*, 36(1), 3-15.
- Borkowska, M. & Luthra, R. (2024). Socialization disrupted: the intergenerational transmission of political engagement in immigrant families. *International Migration Review*, 58(1), 238-265.
- Boymatov, R. (2024). Objective and subjective aspects of personal political socialization. *Gospodarka i Innowacje*, 44, 251-254.
- Büyüköztürk, Ş. (2019). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (25. baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Byrne, B.M. & Campbell, T.L. (1999). Cross-cultural comparisons and the presumption of equivalence in measurement and theoretical structure: A look beneath the surface. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30, 555-574.
- Can, A. (2018). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi Yayınları.
- Candan, H. ve Işık, M. (2019). İdeolojik devletin siyasal toplumsallaşma aracı olarak okulun işlevi: kavramsal bir analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(3), 567-585.
- Child, I. L. (1954). Handbook of social psychology. I. Theory and method. II. Special fields and applications. Lindzey, G. (Ed.), *Socialization* (pp. II, 655-692). Addison-Wesley Publishing Company.
- Chmielewski, M. & Watson, D. (2009). What is being assessed and why it matters: the impact of transient error on trait research. *Journal of Personality and Social Psychology*, 97, 186-202.
- Comrey, A.L., & Lee, H.B. (1992). *A First Course in Factor Analysis* (2nd ed.). Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9781315827506>
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Pegem Akademi Yayınları.
- Crisogen, D. T. (2016). Types of socialization and their importance in understanding the phenomena of socialization. *European Journal of Social Science Education and Research*, 3(1), 1-10.
- Çuhadar, A. (2006). *Üniversite öğretim elemanı ve öğrencilerinin demokrasi anlayışlarının siyasal toplumsallaşma bağlamında cinsiyet, bilim alanı, akademik aşama ve siyasal katılımçılık değişkenleri açısından incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi.

- Davtalab, A. (2016). *Şehit yakınlarının siyasal sosyalleşmesinde sosyalizasyon etmenlerinin etkisi: Ankara örneği* [Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Diemer, M. A. (2012). Fostering marginalized youths' political participation: longitudinal roles of parental political socialization and youth sociopolitical development. *American Journal of Community Psychology*, 50(1-2), 246-256.
- Dmytrochenko, N. (2014). *Media use and political socialization of the United States immigrants from former Soviet countries* [Doctoral Thesis]. The University of Florida.
- Ergün, A. (2019). *Gençlerin siyasal toplumsallaşmasını etkileyen faktörler: cumhuriyet üniversitesi öğrencileri üzerine bir inceleme* [Yüksek Lisans Tezi]. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Field, A. (2000). *Discovering statistics using SPSS for windows*. Sage.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics: IBM SPSS statistics*. Sage.
- Greenberg, E. S. (2009). *Political socialization*. Aldine Transaction.
- Hair, J. F. J., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th Edition.). Prentice Hall.
- İnal, K. (2004). *Eğitim ve iktidar: Türkiye'de ders kitaplarında demokratik ve milliyetçi değerler*. Ütopya.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1985). *İnsan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş*. Evrim Basım Yayın.
- Kaplan, İ. (2019). *Türkiye'de milli eğitim ideolojisi*. İletişim Yayınevi.
- Kass, R. A. & Tinsley, H. E. A. (1979). Factor analysis. *Journal of Leisure Research*, 11(2), 120-138.
- Kline, P. (1999). *The handbook of psychological testing* (2nd ed.). Routledge.
- Koştay, M. (1987). Sosyalleşme. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 29, 329-334.
- Köseoğlu, Y. (2020). Siyasal toplumsallaşma sürecinde sosyal medya. *Turkish Studies Social*, 15(7), 201-213.
- Lashley, C., & Barron, P. (2006). The learning style preferences of hospitality and tourism students: Observations from an international and cross-cultural study. *International Journal of Hospitality Management*, 25(4), 552-569.
- Lauglo, J. (2010). Political socialization in the family and young people's educational achievement and ambition. *British Journal of Sociology of Education*, 32(1), 53-74.
- Lee, Y. S. (2021). The effect analysis of online reading and writing on the political socialization process of adolescents. *Asia-Pacific Journal of Convergent Research Interchange*, 7(11), 299-314.
- Metin, O. (2016). Sosyal medyanın siyasal toplumsallaşmaya etkileri: bir alan araştırması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 221-267.
- Meydan, C. H. ve Şeşen, H. (2015). Yapısal eşitlik modellemesi- Amos uygulamaları. Detay Yayıncılık.
- Möller, J. (2013). *Growing into citizenship: the differential role of the media in the political socialization of adolescents* [Doctoral Dissertation]. University of Zurich.
- Muzaffar, M. & Javaid, M. A. (2023). Curriculum and political socialization: a case study of secondary schools in Pakistan. *Journal of Politics and International Studies*, 4(2), 21-31.
- Myoung, E., & Liou, P. Y. (2022). Adolescents' political socialization at school, citizenship self-efficacy, and expected electoral participation. *Journal of Youth and Adolescence*, 51(7), 1305-1316.
- Nickerson, C. (2023). *Political Socialization: definition and examples*. Retrieved from <https://simplysociology.com/political-socialization.htm>.
- Ohme, J., & de Vreese, C. (2020). Traditional and "new media" forms and political socialization. *The international encyclopedia of media psychology*, 1-9.
- Okumuş, E. (2014). Din ve sosyalleşme. *Turkish Studies*, 9(11), 429-454.
- Özdamar K. (2002). *Paket Programlarla İstatistiksel Veri Analizi-1. (4. baskı)*. Kaan Kitabevi.
- Özkılıççı, G. ve Mamatoğlu, M. (2021). Siyasal toplumsallaşma ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Nesne*, 9(21), 556-571.
- Özkılıççı, G. (2020). *Ebeveyn stilleri, siyasal toplumsallaşma, liderlik, kişilik ve oy verme davranışı arasındaki ilişkiler* [Doktora Tezi]. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Perera, S. (2021). *Human Socialization*. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=3916311>
- Persson, M. (2015). Education and political participation. *British Journal of Political Science*, 45(3), 689-703. doi:10.1017/s0007123413000409
- Quintelier, E. (2015). Engaging adolescents in politics: the longitudinal effect of political socialization agents. *Youth & Society*, 47(1), 51-69.

- Sarıyer, Ö. (2015). *Erken dönem politik sosyalleşme ve "çocuklar için demokrasiyi yaşamayı öğrenme ölçeği'nin Türk örneklemine uyarlanması* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Schumacker, R. E. & Lomax, R. G. (2004). *Beginner's guide to structural equation modeling*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Seçer, İ. (2015). *Spss ve Lisrel ile pratik veri analizi* (2. baskı). Anı Yayıncılık.
- Sekaran, U. (2000). *Research methods for business: a skill-building approach*. Wiley.
- Şirin, H. (2008). *Eğitimin siyasal işlevleri ve Türkiye'deki sivil toplum örgütlerinin bu işlevlere ilişkin görüşlerinin analizi* [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson.
- Tavakol M, & Dennick R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International Journal of Medical Education*, 2, 53-5.
- Toprakçı, E., ve Güngör, A. A. (2014). Educational policies of the political parties in Turkey. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 9(1), 5-35.
- Toprakçı, E. ve Çıldır, G. Y. (2023). *Türkiyedeki siyasal partilerin 2023 genel seçim beyannamelerinde eğitim* [Bildiri sunumu]. Selcuk 8th International Conference on Social Sciences, Konya
- Türkkahraman, M. (2000). *Türkiye'de siyasal sosyalleşme ve siyasal sembolizm*. Birey Yayıncılık.
- Türkmenoğlu, A. T. (2017). *Siyasal toplumsallaşma ve medya (üniversite öğrencileri üzerine teorik ve uygulamalı bir çalışma)* [Doktora Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Uğuz, E. S. (2019). *Milli görüş gençliğinin siyasal toplumsallaşma süreci* [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Warleight, A. (2001). Europeanizing civil society: NGOs as agents of political socialization. *Journal of Common Market Studies*, 39(4), 619-639.
- Wolfinger, R. E. & Rosenstone, S. (1980). *Who votes?* Yale University Press.
- Yılmaz, M. (2021). *Lise öğrencilerinin siyasal toplumsallaşma süreçlerinin analizi samsun örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Yüksel, H. (2021). *Siyasal Toplumsallaşma ve siyasal katılım bağlamında ev kadınları: Afyonkarahisar örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Kocatepe Üniversitesi.

Çıkar Çatışması Bildirimi/Conflict of Interest Declaration

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri/Support/Funding Information

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Bildirimi/Ethics Declaration

Bu araştırma için Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Etik Kurulundan (04/08/2023 tarih, GO-2023/412 karar no ve 2023/07 sayı no) etik izin alınmıştır.

Yapay Zekâ Kullanımı Bildirimi/Declaration of Use of Artificial Intelligence

Makalenin hiçbir kısmında yapay zekâdan yararlanılmamıştır.

EĞİTİMCİLER İÇİN SİYASAL SOSYALLEŞME ÖLÇEĞİ

Lütfen her maddeyi okuyunuz ve duygularınızı ifade eden en uygun seçeneği işaretleyiniz.						
1. Hiç katılmıyorum 2. Az katılıyorum 3. Orta düzeyde katılıyorum 4. Büyük oranda katılıyorum 5. Tamamen katılıyorum						
1	Eğitim kurumları sayesinde topluma uyumlu bir birey olarak yetiştirildiğimi düşünürüm.	1	2	3	4	5
2	Eğitim kurumları sayesinde ülkem için iyi bir vatandaş olarak yetiştirildiğimi düşünürüm.	1	2	3	4	5
3	Eğitim sistemi sayesinde ulusal siyasal kültürü benimsediğimi düşünürüm.	1	2	3	4	5
4	Bir siyasi partiye üye olarak siyasete etki edeceğimi/edebileceğimi düşünürüm.	1	2	3	4	5
5	Siyasi yaşama, sivil toplum örgütleri kanalıyla katılırım.	1	2	3	4	5
6	Siyasal olayları ve siyasal konuşmaları takip ederim.	1	2	3	4	5
7	Ülkenin mevcut siyasal düzenini desteklerim.	1	2	3	4	5
8	Sahip olduğum toplumsal değerlerle ülkenin mevcut siyasal düzeninin uyuştüğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
9	Siyasal kurumlar hakkında yeterince bilgi sahibi olduğumu düşünürüm.	1	2	3	4	5
10	Ülkemizde siyasal gelişmelerin kitle iletişim araçlarında tarafsız bir şekilde yayımlandığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
11	Siyasal gelişmeleri medya organlarından (televizyon, gazete, sosyal medya, vb.) takip ederim.	1	2	3	4	5
12	Türkiye’de tüm kurumların anayasa başta olmak üzere hukuki normlara göre işlediğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
13	Ülkemizde devlet tarafından sosyal hakların tam olarak sağlandığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
14	Siyasetin işleyişi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğumu düşünürüm.	1	2	3	4	5
15	Ülkemizde medya organlarında tüm siyasi görüşlere eşit şekilde yer verildiğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
16	Ülkemizde kamuya açık yerlerde siyasi görüşlerin özgürce ifade edilmesine olanak sağlayan bir siyasi ortamın olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5